

El MACBA presenta la primera retrospectiva de Luis Claramunt

► *Luis Claramunt. El viatge vertical* inclou obres realitzades des de principis dels anys setanta fins a finals dels noranta.

► El MACBA mostra una àmplia selecció de pintures i posa al descobert noves facetes com el dibuix, la fotografia i els llibres autoeditats.

► L'exposició s'organitza entorn a la idea del viatge. El recorregut vincula escenaris vitals de l'autor, per a qui literatura, pintura i vida eren indistingibles.

Títol: *Luis Claramunt. El viatge vertical*. **Inauguració:** dijous 12 de juliol, a les 20 h. **Dates:** del 13 de juliol al 21 d'octubre de 2012. **Comissariat:** Nuria Enguita Mayo. **Exposició organitzada** pel Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA). En paral·lel, el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) presenta *Nonell i Claramunt. Registres urbans*. **Catàleg:** *Luis Claramunt. El viatge vertical*. Barcelona: Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), 2012.

Conegut quasi exclusivament per la seva obra pictòrica, Luis Claramunt (Barcelona, 1951 – Zarautz, 2000) va produir una obra plural que abasta la fotografia, el dibuix i els llibres autoeditats. El Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) presenta la primera retrospectiva completa d'un autor que va entendre i practicar pintura i vida com una experiència de radicalitat. *Luis Claramunt. El viatge vertical* suposa una profunda revisió de l'obra d'aquest artista que va viure a Barcelona, Madrid, Sevilla i Bilbao amb nombrosos i llargs estades a Marràqueix en una geografia vital molt present a la seva obra. Comissariada per Nuria Enguita Mayo i amb més de 1.200 obres exposades (entre pintures, dibuixos, llibres i fotografies) suposa l'aproximació més completa a l'obra de l'artista. Aquest recorregut mostra com el seu expressionisme inicial es va anar despuntant amb el temps fins a transformar-se en un cal·ligrafia mínima. Però alhora, l'exposició aporta nova llum i mostra un Claramunt inèdit amb una àmplia obra que incloïa el dibuix, la fotografia i l'autoedició de llibres.

En paral·lel a l'exposició i en una de les sales del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), es presenta *Nonell i Claramunt. Registres urbans* en un projecte coorganitzat pel MACBA i el MNAC.

De formació autodidacta, Claramunt es va mantenir sempre al marge de tota inèrcia generacional. Nascut a Barcelona, va començar a pintar a començament dels anys setanta, quan al país es vivia la polització de l'art contra la dictadura de Franco. En una Barcelona que bullia d'iniciatives experimentals en l'àmbit de l'art i la cultura, la seva va ser una altra aposta. Desclassat del seu origen burgès i instal·lat a la plaça Reial i en contacte estret amb el món gitano, el flamenc i altres subcultures populars, va evitar qualsevol referent de l'avantguarda i es va centrar en la pintura. Més que amb autors de la seva època, la pintura de Claramunt entaula una subtil complicitat amb l'expressionisme alemany i el modernisme català -Nonell especialment- ,passant per les pintures negres o els desastres de Goya.

Gran lector de literatura, Claramunt va fer del viatge un element estructurador de la seva vida i obra. Després de Barcelona, va sumar successius escenaris vitals a Sevilla, Marràqueix, Madrid i Bilbao. La seva pintura va anar canviant a mesura que els seus llocs de vida i entorns humans eren uns altres. Van ser nous espais que, sumats a les topografies literàries, van configurar una obra fins avui desatesa.

Luis Claramunt. El viatge vertical està estructurada en sèries per mostrar fins a quin punt viure i pintar van arribar a constituir una sola experiència. Tot i que, en conjunt, l'exposició manté un ordre cronològic, s'inicia amb una àmplia selecció de dibuixos i llibres d'artista dels anys noranta, una de les parts més desconegudes de la seva producció que funciona com a prefaci i com a marc de referència privilegiat per interpretar el seu treball pictòric.

Els dibuixos i llibres autoeditats

Exposats en blocs o conjunts, els dibuixos suposen una aproximació molt directa a l'univers de Luis Claramunt: condensen una gran energia creativa i un procediment de treball que sorgeix de la immediatesa de la percepció. Tot i que el dibuix va ser present en tota la trajectòria de Claramunt, va ser en els darrers cinc anys de la seva vida quan va prendre protagonisme d'una forma compulsiva. Entre 1994 i 1999, va realitzar centenars de dibuixos que recullen la seva forma d'habitar els diferents escenaris de vida. Es refereixen a ciutats com Bilbao, a llocs com el Zoo de Barcelona, o bé prenen referents literaris com els relats de Joseph Conrad o Robert Louis Stevenson. S'exposen també les seves il·lustracions per a textos d'Albert Camus com *L'estrany* i *La Peste* i de Henry de Monfreid.

Claramunt no acostumava a emmarcar els dibuixos ni a exposar-los en galeries. No en magnificava les seves qualitats plàstiques ni el valor d'obra única. Sovint els fotocopiava en papers de colors per destacar la seva identitat gràfica i el seu valor seqüencial. Per a Claramunt, tot i no tenir valor de canvi ni ser concebuts com a peces originals, marcaven el fil del seu discurs creatiu. Gran part dels dibuixos produïts en aquests anys van ser recollits en llibres autoeditats que regalava als amics. Claramunt va produir més de 30 llibres que avui constitueixen un valuós arxiu de treball entorn la seva obra.

Trajecte pictòric

Si bé l'exposició s'ha obert amb un espai dedicat al dibuix, el gruix de la mostra es centra en la pintura: des dels seus inicis als anys setanta a Barcelona fins a les pintures de mar de finals dels noranta. Un trajecte que comença amb un conjunt de retrats de primera època que formen part de la Col·lecció MACBA i amb la sèrie «penjats», obres que corresponen als anys de Barcelona, on Claramunt va viure fins l'any 1984. El veïnatge urbà de la plaça Reial i la Rambla, i el deambular per carrers on es viu al marge van conformant una forma de mirar específica que es tradueix en els seus quadres d'interiors de *tablaos*, jugadors, personatges etílics i escenaris de ciutat com estacions de tren, ponts, ravals i carrers. Aquesta és una fase d'un grafisme febril que escapa a la perspectiva i a l'il·lusionisme de l'espai. Més que els objectes o les persones, a Claramunt li interessen les relacions i les correspondències a l'espai. Així, construeix escenes on esborra els límits entre fons i figura i fusiona arquitectures i cossos. Els seus són cossos deformes que denoten un tipus de vivència urbana i d'imaginació literària. En els darrers anys de Barcelona i els primers de Sevilla, ja a meitat dels vuitanta, la tela es torna quasi monocroma i Claramunt confia en la taca com a element que l'estructura. Aquests són quadres que es concentren en aspectes estrictament compositius.

Les sèries realitzades entre 1986 i 1988 dedicades a Marroc i al món dels "toros", representen un punt d'inflexió a l'obra de Claramunt.. La taca deixa pas a la línia i la superfície es buida. En els quadres de toros i mercats de bestiar, i també en la darrera fase de la pintura marroquina, l'estilització es radicalitza i la pintura es torna més concreta i cerebral. Amb un interès bàsicament compositiu, Claramunt renuncia al color i la textura en un acusat procés de simplificació.

Ja des de finals dels anys setanta Claramunt havia incorporat la fotografia a les seves passejades urbanes. Tot i ser una faceta poc coneguda, la pràctica fotogràfica li permet materialitzar un mètode de treball centrat en la immediatesa com a element creatiu. Les sèries de fotografies de Barcelona i Bilbao als anys noranta posen en evidència la seva fascinació per la ciutat amb imatges del port i les estacions de tren, la ria de Bilbao i el seu pont penjant, fàbriques abandonades i carrers buits de gent. Són sèries que posen de manifest un el registre de la seva experiència urbana.

El trajecte es tanca amb la darrera producció de Claramunt, ja als anys noranta, quan la seva obra s'internacionalitza amb un intens però breu reconeixement a l'estranger. En aquests anys, el mar es fa omnipresent amb sèries com *Mar Rojo* i *Mar Negro* (1997) i *Naufragios y tormentas* (1999), els seus darrers quadres. *Tormentas de hielo*, d'aquesta darrera sèrie, clou un treball pictòric que va cavalcar entre la figuració i l'abstracció i que, vist en conjunt, suposa un procés de buidatge molt significatiu. A la darrera etapa, Claramunt canvia la taca dels quadres de mars, tempestes i naufragis per un grafisme cal·ligràfic reduït a negre sobre blanc en les seves sèries dedicades a Bilbao i Madrid. Si la pintura de Claramunt i la seva visualitat es van mantenir al marge de gestos generacionals i avui poden resultar distants, l'accés a la seva gramàtica interna permet narrar una altra història de l'art contemporani en un relat visual fins avui desconegut.

Claramunt lector

Luis Claramunt. El viatge vertical acaba amb un espai de lectura que, inclou una selecció dels llibres de capçalera de Claramunt, així com una àmplia representació dels catàlegs del seu trajecte expositiu i enregistraments audiovisuals de flamenc, una música que el va acompanyar sempre.

Nonell-Claramunt al MNAC

En paral·lel a aquesta exposició, el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) presenta *Nonell i Claramunt. Registres urbans*, un projecte coorganitzat pel Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) i el MNAC. Es tracta d'una selecció de la sèrie de dibuixos *La mota negra* de Claramunt en diàleg amb una selecció de dibuixos de Nonell que formen part del Gabinet de Dibuixos i Gravats del MNAC. L'obra d'Isidre Nonell (1872 – 1911) va ser un dels primers referents pictòrics de Luis Claramunt. Tot i la distància d'època, el diàleg entre la producció d'un i de l'altre fa evident una clara afinitat. Ambdós compten amb una obra en dibuix molt significativa i consideraven el dibuix com un llenguatge autònom al marge de la pintura. D'altra banda, i a contracorrent del seu temps, tant un com l'altre van manifestar un interès acusat pels ambients urbans marginals. L'interès de Nonell per les gitanes i els ravalers ja va cridar l'atenció d'un Claramunt que, en els seus inicis, visitava el MNAC amb freqüència.

Edició de catàleg

Amb motiu de l'exposició, el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) publica *Luis Claramunt. El viatge vertical* en una edició en català, castellà i anglès. Amb textos de Nuria Enguita Mayo, Carles Guerra, Ángel González, Teresa Lanceta, Bartomeu Marí i Francisco Rivas, inclou també una completa biografia i una curiosa selecció d'obres de l'artista.

Luis Claramunt. El viatge vertical

Del 13 de juliol al 21 d'octubre de 2012

■ **MACBA.** Plaça dels Àngels, 1. 08001 Barcelona.

■ **HORARI.** Dilluns, dimecres, dijous i divendres, d'11 a 19.30 h (a partir del 25 de juny, d'11 a 20 h); dissabtes, de 10 a 20 h; diumenges i festius, de 10 a 15 h; dimarts no festius, tancat.

■ **VISITES GUIADES DIÀRIES** (incloses en l'entrada).

■ **VISITA COMENTADA A CÀRREC DE NURIA ENGUITA MAYO**, comissària de l'exposició. Dijous 12 de juliol, 18.30 h. Accés amb l'entrada al Museu. Sales del Museu. Places limitades.

■ **MÉS INFORMACIÓ:** www.macba.cat i http://twitter.com/MACBA_Barcelona

Aquesta nota de premsa està publicada amb una llicència Creative Commons
(Reconeixement-CompartirIgual 3.0 No adaptada - CC BY-SA 3.0)
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.ca>